

Є.О. Гаркушева, аспірант, Донбаська національна академія будівництва та архітектури

У роботі розглядається поняття еко-ефективності, встановлено, що її досягнення потребує системного підходу. Запропоновані основні напрямки підвищення економічної ефективності природоохоронної діяльності, як технологічні так і правові. Обґрунтовується необхідність підвищення еко-ефективності як одного з факторів розвитку національної економіки.

Ключові слова. Еко-ефективність, альтернативні джерела енергії, природоохоронна діяльність, енергетичний потенціал.

Постановка проблеми. Встановлення економічної ефективності природоохоронної діяльності сприяє не тільки обґрунтованому забезпеченню технологічного вдосконалення промисловості, а й отриманню об'єктивних даних для оцінки поточного стану, механізмів та напрямки розвитку національної економіки. Обидва ці фактори обумовлюють актуальність даної роботи. Методологічною основою даної роботи стали підходи радянської та західної шкіл екологічної економіки у визначенні економічної ефективності і доцільності природоохоронної діяльності

Аналіз основних досліджень. Термін «еко-ефективність» у сучасній трактовці був уперше опублікований на Заході у 1992р. Поняття економічної ефективності природоохоронної діяльності розглядається в наукових працях провідних вітчизняних вчених : О.В. Гаврилюка, М.С. Герасимчука, С.О. Кудрі.

Мета дослідження – створити систему методів оцінки економічної ефективності природоохоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еко-ефективність – постачання конкурентоспроможних за ціною товарів та послуг, які задовольняють потреби людей, підвищують якість життя з одночасним скороченням негативного впливу на оточуюче середовище, ресурсомісткість протягом усього життєвого циклу цих товарів та послуг.

Досягнення еко-ефективності потребує системного підходу, основою якого є нові управлінські рішення. Таке управлінське рішення можливе завдяки одночасному врахуванню: [5]

а) нових результатів фундаментальних та прикладних досліджень щодо властивостей самих матеріалів

б) нових технологій вторинного використання відходів, направленою на фактичне підвищення продуктивності та зниження негативного екологічного впливу

в) нових організаційних рішень щодо процедури сертифікації та встановлення відповідних критеріїв прийняття рішення («м'яке право») [4].

Тепер про кожних з цих напрямків підвищення економічної ефективності природоохоронної діяльності окремо.

Один із шляхів підвищення еко-ефективності полягає у використанні нетрадиційних

відтворювальних джерел енергії. Пошук нових і вдосконалення існуючих технологій, виведення їх до економічно ефективного рівня та розширення сфер використання необхідний на даному етапі розвитку промисловості країни, ця необхідність зумовлена очікуваним вичерпанням запасів органічних видів палива, різким зростання їх ціни, недосконалістю та низькою ефективністю технологій їхнього використання, шкідливим впливом на довкілля, наслідки якого все більше турбують світову спільноту.

Інститутом відновлюваної енергетики НАН України розраховано потенціал основних видів НВДЕ, а саме: сонячної, вітрової, геотермальної енергетики, малої гідроенергетики, біоенергетики, енергії довкілля та ін., і на основі отриманих результатів створено «Атлас енергетичного потенціалу НВДЕ в Україні».[3]

Отже, наявність невичерпної ресурсної бази та екологічна чистота НВДЕ є їх визначальними перевагами в умовах вичерпання ресурсів органічного палива та зростаючих темпів забруднення довкілля. Це підвищує зацікавленість науковців у подальшому дослідженні функціонування НВДЕ, а також розроблення методів інтенсифікації їх упровадження в Україні.

Аналіз енергетичного потенціалу енергії сонця та вітру, а також аналіз функціонування сонячної та вітрової енергетики на території України показує, що в Україні є значний потенціал цих видів відновлюваних джерел енергії, але нині їх практичне використання становить незначну частку в загальному енергоспоживанні нашої держави. Річні показники технічного рівня впровадження устаткування на основі енергії вітру та сонця в перерахунку на умовне паливо становлять:

– вітроенергетичний потенціал — 15 млн т у.п.;

– загальний сонячний енергетичний потенціал — 6 млн т у.п.

Основними чинниками, що обумовлюють використання вітрової та сонячної енергетики в Україні, є:

– енергодефіцитність та вичерпання власних енергоресурсів;

– наявність великої кількості територій з високим енергетичним потенціалом сонця та вітру;

– наявність власних потужностей виробниц-

тва устаткування для вітрової та сонячної енергетики.[6]

Щодо вторинного використання відходів ефективність виробництва в Україні в сучасних умовах господарювання відчутно залежить від раціонального підбору і застосування економічних ресурсів. Конкурентоспроможність промислових підприємств формується за рахунок регулювання собівартості продукції. Сучасні технологічні інновації дають змогу розглядати вторинні відходи промисловості як додаткове джерело сировини і матеріалів. Крім того, глобалізація суспільства формує передумови гарантування суспільної екологічної безпеки. Саме тому проблема промислових відходів стає питанням позиції держави у світових рейтингах.[5]

І останній напрям підвищення еко-ефективності – використання так званого «М'якого права». «М'яке право» - це сукупність юридично необов'язкових міжнародних норм, що створюються державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами «м'якого права», що не суперечать основним принципам і нормам міжнародного права і спрямованих на регулювання міжнародних відносин. Ці норми не містять міжнародно-правових зобов'язань і закріплюються в актах міжнародних організацій рекомендаційного характеру, багатосторонніх,

двосторонніх і односторонніх політичних актах держав.

«М'яке право» не входить в систему міжнародного права, - це самостійне явище, тісно пов'язане з міжнародним правом.

Основна відмінність норм «м'якого права» від норм міжнародного права полягає в тому, що при створенні норми «м'якого права» волевиявлення держав стосується тільки угоди з приводу її змісту, але не стосується питання визнання за нею обов'язкової сили. Іншим відмінною властивістю норми «м'якого права» є те, що вона здатна поширювати свою дію і на інших учасників міжнародного спілкування, крім держав та міжнародних міжурядових організацій.

Висновки. Отже для досягнення еко-ефективності необхідне використання системного підходу та управлінського рішення, що включає в себе три складові: нових результатів фундаментальних та прикладних досліджень, нових технологій вторинного використання відходів, нових організаційних рішень щодо процедури сертифікації та встановлення відповідних критеріїв прийняття рішення («м'яке право»). Це дозволить контролювати процес природоохоронної діяльності так би мовити з трьох боків: наукового, практичного, та правового і тим самим досягати в цій діяльності вищої ефективності.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про відходи» № 187/98-ВР від 5.03.1998 р
2. Закон України «Про альтернативні види рідкого та газового палива» № 1391-XIV від 14.01.2000 р
3. Атлас енергетичного потенціалу нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Україні. — К., 2005. — 36 с.
4. Державний класифікатор України. Класифікатор відходів.
5. Васько П. Ф. Напрями та рівні розвитку і використання нетрадиційних, відновлюваних та позабалансових джерел енергії (енергетична стратегія України до 2030 року): проект // Мат. IV Міжнародної конференції «Нетрадиционная энергетика в XXI веке», Крим, 2003. — С. 233 — 242.
6. Кудря С. О. Структурні тенденції в енергетиці Європи і розвиток відновлюваної енергетики в Україні / С. О. Кудря, Б. Г. Турчинський // Відновлювана енергетика. — 2005. — № 1. — С. 36 — 40.

В работе рассматривается понятие эко-эффективности, установлено, что её достижение требует системного. Предложены основные направления повышения экономической эффективности природоохранной деятельности, как технологические так и правовые. Обосновывается необходимость повышения эко-эффективности как одного из факторов развития национальной экономики.

The article is about the concept of eco-efficiency; it has been found out that its achievement requires a system approach. There are suggested the main directions of increasing the economic efficiency of the nature-conservative activities both in the sphere of technology and law. A necessity of increasing the eco-efficiency as one of the factors of the national economic growth is substantiated.

Дата надходження до редакції: 28.04.2013
Рецензент: к.е.н., доцент Маслак О.М.